

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.009.05.2021

00720921

Pani
Barbara Klimaszewska
Dyrektor Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół
im. Ks. Jerzego Popiełuszki
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół
im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym
ul. Szkolna 5, 16-016 Juchnowiec Górny

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/021 – Funkcjonowanie szkół w sytuacji zagrożenia COVID-19

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa ¹ w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym, ul. Szkolna 5, 16-016 Juchnowiec Górny
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Klimaszewska, Dyrektor Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym od 1.09.2001 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez Szkołę zadań w obszarze kształcenia, wychowania i opieki w sytuacji zagrożenia COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2021 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Marek Skorupski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LBI/64/2021 z 7.05.2021 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Szkoła.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Ustawa zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła prawidłowo zorganizowała i właściwie realizowała zadania dydaktyczno-wychowawcze w okresie zagrożenia COVID-19. Wyjątek stanowiło nieprowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w czasie nauki zdalnej w roku szkolnym 2019/2020 i niezadbanie o bezpieczeństwo uczniów w sieci.

W związku z sytuacją zagrożenia epidemicznego dyrekcja Szkoły na bieżąco dostosowywała się do otrzymywanych komunikatów i wytycznych, a także wprowadzała wewnętrzne zmiany organizacyjne umożliwiające zdalną realizację powierzonych zadań. Wykorzystanie narzędzi teleinformatycznych: dziennika elektronicznego, platformy *Teams*, strony internetowej i poczty elektronicznej, a także utrzymywanie kontaktu ze wszystkimi uczniami przełożyło się na kontynuację kształcenia w trybie zdalnym. Szkoła monitorowała realizację obowiązku szkolnego poprzez analizę obecności ucznia na zajęciach. Zadbanie o doskonalenie zawodowe nauczycieli. Podjęto również działania mające na celu ochronę kadry i uczniów przed zakażeniami COVID-19. Szkoła doposażyła uczniów i nauczycieli w niezbędny sprzęt komputerowy. Jednak w roku szkolnym 2019/2020 nie zaproponowano uczniom zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Laptopy do nauki zdalnej wbrew wymogowi art. 27 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*⁴ nie zostały zabezpieczone przed dostępem do treści zagrażających prawidłowemu rozwojowi uczniów, o czym nie poinformowano rodziców. Ponadto w roku szkolnym 2019/2020 rodzicom i uczniom nie przekazano pełnej informacji o tym, jak zadbać o bezpieczeństwo uczniów w sieci.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja przez szkoły zadań w obszarze kształcenia, wychowania i opieki w sytuacji zagrożenia COVID-19.

Opis stanu faktycznego

Zespół Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym obejmuje szkołę podstawową i przedszkole. W roku szkolnym 2019/2020 w Szkole Podstawowej uczyło się 372 uczniów (w tym 13 dzieci z niepełnosprawnościami), a w roku szkolnym 2020/2021 – 383 uczniów (w tym 12 dzieci z niepełnosprawnościami). W każdym z lat szkolnych funkcjonowało 19 oddziałów klasowych, w których pracowało 44 nauczycieli.⁵ Szkoła jest zlokalizowana w gminie wiejskiej. (akta kontroli str. 4)

1. W świetlicy szkolnej w dniach 12-13.03.2020 r. opieką objęto po sześćoro dzieci, a od 25.05 do 26.06.2020 r. w poszczególnych dniach było w niej pięciu uczniów⁶. W dniach 16.03-22.05.2020 r. zajęć w świetlicy nie prowadzono – Dyrektor wyjaśniła, że „rodzice nie zgłaszali zapotrzebowania na organizowanie opieki. Gdyby o to poprosili, zajęcia zostałyby zorganizowane, jednak widocznie rodzice obawiali się zagrożenia epidemicznego. Zapotrzebowanie takie zgłosili dopiero od 25.05.2020 r., w związku z czym zajęcia od razu wznowiono.”

W roku szkolnym 2020/2021 dzieci korzystały z zajęć w świetlicy, z wyjątkiem okresów 9.11.2020 r.–15.01.2021 r. oraz 26–27.01, 22.03–23.04 i 25–27.05. 2021 r. Dyrektor wyjaśniła, że „w okresach tych rodzice nie zgłaszali dzieci do świetlicy”. Na podstawie szczegółowej analizy wybranych dni ustalono, że w pozostałym czasie opieką objęto od 40 do 93 uczniów⁷.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, negatywną albo w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2020 r., poz. 910. Ustawa zwana dalej ustawą *Prawo oświatowe*.

⁵ Wszystkie dane wg stanu na 30 września.

⁶ W świetlicy nie było uczniów w dniach 28.05 oraz 1 i 24.06.2020 r.

⁷ W dniach 3.09 i 6.11.2020 r. oraz 18.01, 19.03, 26.04 i 16.06.2021 r. w świetlicy było kolejno 81, 64, 47, 93, 40 i 85 uczniów.

Zgodnie z §26 ust. 3 Statutu Szkoły⁸ i zapisami w procedurach bezpieczeństwa obowiązujących od 25.05 do 26.06.2020 r.⁹, świetlica była otwarta w godzinach 7.00–16.30. Jej funkcjonowanie przewidziano także w procedurach bezpieczeństwa obowiązujących od 1.09.2020 r.¹⁰ Dyrektor wyjaśniła, że „w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 do dziś faktyczne godziny pracy świetlicy pozostały niezmienione” oraz że:

- „W roku szkolnym 2019/2020 zajęcia odbywały się w pomieszczeniu świetlicy. Od 25.05 do 26.06.2021 r. odbywały się w jednej grupie. Natomiast w roku szkolnym 2020/2021 w godz. 7.00-8.00 oraz na 1. i 6. godzinie lekcyjnej każda klasa I-III tworzyła oddzielną grupę i przebywała w swojej sali przedmiotowej (w Szkole było 6 takich klas, a więc i grup świetlicowych). Natomiast od 7. godziny lekcyjnej (po odjeździe autobusów zabierających dzieci) zajęcia ponownie prowadzono w pomieszczeniu świetlicy.
- Zakres zajęć opiekuńczych w czasie kształcenia na odległość uwzględniał zorganizowanie dzieciom w świetlicy nauki zdalnej, prowadzonej w pracowniach komputerowych. Ograniczono zabawy wymagające bliskiego kontaktu między dziećmi. Poza tym zakres zajęć opiekuńczych był taki sam, jak wcześniej, podczas normalnego funkcjonowania świetlicy.” (akta kontroli str. 5-8)

2. Po ogłoszeniu epidemii COVID-19 w okresie zawieszenia zajęć 12–24.03.2020 r.:

- a) W dniu 11.03.2020 r. Dyrektor poprosiła nauczycieli o przygotowanie materiałów dydaktycznych do samodzielnej pracy uczniów w domu. W zarządzeniu z 18.03.2020 r. ws. zasad organizowania zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020¹¹, Dyrektor postanowiła, że materiały do pracy przesyłane są codziennie: w edukacji wczesnoszkolnej na konto rodzica, a w klasach IV-VIII – na konto ucznia.
- b) Zgodnie z ww. zarządzeniem, nauczyciele mieli kontaktować się z uczniami i rodzicami głównie przez dziennik elektroniczny¹². Dyrektor wyjaśniła, że „Szkoła utrzymywała kontakt z uczniami i ich rodzicami głównie poprzez dziennik elektroniczny, w którym była możliwość wymiany informacji (wiadomości) między nauczycielami a uczniami lub rodzicami, a także przez swoją stronę internetową i – w razie potrzeby – telefonicznie”. Wg zarządzenia, nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej mieli przysyłać materiały do pracy na konto rodzica, a nauczyciele klas IV-VIII – na konto ucznia. Zgodnie zaś z zarządzeniem z 16.03.2020 r. ws. realizacji i dokumentowania zajęć oraz wynagradzania nauczycieli w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020¹³ ustalono godziny konsultacji – nauczyciele mieli być dostępni dla uczniów w godzinach dotychczasowego planu zajęć, logując się do dziennika elektronicznego¹⁴. Dyrektor wyjaśniła, że „nauczyciele przekazywali niezbędne materiały i udzielali wsparcia uczniom, również przygotowującym się do egzaminu ósmoklasisty”. Od 26.03.2020 r.

⁸ Statut Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym, zatwierdzony uchwałą Rady Pedagogicznej z 24.09.2020 r. Dalej: Statut Szkoły.

⁹ Dokument Wewnętrzne procedury bezpieczeństwa w Szkole Podstawowej w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania placówek oświatowych obowiązująca od 25.05 do 26.06.2020 r. Dalej: procedury bezpieczeństwa 25.05-26.06.2020 r.

¹⁰ Dokument Wewnętrzne procedury bezpieczeństwa na terenie Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w okresie epidemii obowiązujące od 1 września 2020 r. Dalej: procedury bezpieczeństwa od 1.09.2020 r. W dokumencie nie określono godzin otwarcia świetlicy.

¹¹ Zarządzenie nr 021.6.2020 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z dnia 18.03.2020 r. w sprawie zasad organizowania zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020. Dalej: zarządzenie ws. organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020. Wszystkie zarządzenia Dyrektor weszły w życie z dniem ich podpisania.

¹² W przypadku korzystania z innych sposobów kontaktu mieli informować o tym Dyrektor.

¹³ Zarządzenie nr 021.5.2020 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z dnia 16.03.2020 r. w sprawie realizacji i dokumentowania zajęć oraz wynagradzania nauczycieli w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020. Dalej: zwane zarządzeniem ws. realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020.

¹⁴ Mogli korzystać też z innych sposobów komunikowania się, o których mieli poinformować uczniów i ich rodziców.

Szkoła zalecała korzystanie z materiałów dydaktycznych m.in. w Internecie, w tym oferty programowej w TVP S.A. przydatnej do nauki szkolnej. Szerzej opisano to w punkcie 7.

- c) W wydanym 16.03.2020 r. zarządzeniu ws. *realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020* Dyrektor postanowiła m.in., że w celu ustalenia tygodniowego zakresu treści nauczania dla poszczególnych klas nauczyciele zobowiązani byli uzupełniać terminarz w dzienniku elektronicznym¹⁵. Realizację zadań nauczyciele przedmiotów mieli dokumentować przez zapisy tematów w dzienniku elektronicznym i wpisy dotyczące realizowanych treści w przedstawionym w dzienniku lekcyjnym terminarzu, a pozostali nauczyciele – przez cotygodniowe raporty dotyczące ich aktywności przysyłane na pocztę służbową Dyrektor.

Na podstawie celowo dobranej próby dwóch klas¹⁶ ustalono, że w okresie 12–24.03.2020 r. w dziennikach lekcyjnych, w części dotyczącej realizacji programów nauczania wpisane były tematy lekcji. Natomiast w przedstawionych w dziennikach lekcyjnych terminarzach praktycznie nie było wpisów dotyczących realizowanych treści nauczania. Stan ten dotyczył także okresu 17–24.03.2020 r. Zgodnie z wiadomością Dyrektor do nauczycieli z 24.03.2020 r., w dniach 16-24.02.2020 r. w tematach nie mogły być wpisywane nowe treści. Było to zgodne z informacją (wytyczną) przekazaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. (akta kontroli str. 11-16)

3. W okresie zawieszenia zajęć w roku szkolnym 2019/2020 Dyrektor podjęła następujące działania przygotowujące Szkołę do kształcenia na odległość, w tym z wykorzystaniem metod i technik takiego kształcenia:

- W dniu 16.03.2020 r. Dyrektor zobowiązała nauczycieli do informowania wychowawców o przypadkach nielogowania się uczniów do dziennika elektronicznego i nieodbierania materiałów dydaktycznych, a wychowawcy mieli w razie potrzeby kontaktować się z rodzicami. Stosownie do *procedur bezpieczeństwa 25.05-26.06.2020 r. i procedur bezpieczeństwa od 1.09.2020 r.*, nauczyciele mieli posiadać i przechowywać w swoich salach listy numerów telefonów do szybkiego kontaktu. Dyrektor wyjaśniła, że „*numery telefonów do rodziców zostały przez wychowawców zebrane i były wykorzystywane przez nauczycieli*”. Jak wspomniano w punkcie 1, głównym sposobem komunikacji nauczycieli z uczniami i rodzicami miał być dziennik elektroniczny. Dyrektor wyjaśniła, że „*dziennik był w ten sposób wykorzystywany przez cały okres kształcenia zdalnego*”.
- Przygotowano możliwość zdalnej realizacji programów nauczania, głównie za pomocą dziennika elektronicznego. Wykorzystanie do tego celu strony internetowej i poczty elektronicznej opisano w punkcie 19. Części uczniów Szkoła udostępniła komputery do pracy zdalnej, co opisano w punkcie 20.
- W wydanym 18.03.2020 r. zarządzeniu ws. *organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020* Dyrektor ustaliła m.in., że realizowany jest dotychczasowy rozkład zajęć, tj. jego wymiar dzienny i tygodniowy. Dyrektor zobowiązała też wszystkich nauczycieli do uwzględniania w zdalnym nauczaniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Natomiast w wydanym 16.03.2020 r. zarządzeniu ws. *realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020* postanowiła m.in., że od 16.03.2020 r. będą realizowane tylko zajęcia obowiązkowe, w obowiązującym dotąd wymiarze i że od 25.03.2020 r. realizacja podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów odbywa się zdalnie, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

¹⁵ W każdy piątek do godz. 13.00 na następny tydzień.

¹⁶ Tj. klas IIb i IVa - dobrano po jednej klasie z edukacji wczesnoszkolnej i spośród klas IV-VIII. W wybranych klasach w roku szkolnym 2019/2020 było wpisanych najmniej tematów w porównaniu do innych klas na tym samym poziomie nauczania. Te same klasy – jako klasy IIb i IVa – objęto badaniem w roku szkolnym 2020/2021 r.

- Dyrektor wydała zarządzenia ws. oceniania wewnątrzszkolnego, przedmiotowego i oceniania zachowania w czasie zdalnego nauczania w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021, które opisano w punkcie 9.
- W dniu 24.03.2020 r. Dyrektor poinformowała rodziców przez dziennik elektroniczny, że od 25.03.2020 r. nauczanie odbywa się zdalnie, a informacje są przekazywane przez dziennik elektroniczny. Dzień wcześniej Szkoła zamieściła na stronie internetowej informację, jak motywować i wspierać dzieci do systematycznego uczenia się poza szkołą i o higienie pracy w domu. Ponadto w wydanym 16.03.2020 r. zarządzeniu *ws. realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020* Dyrektor zobowiązała nauczycieli m.in. do równomiernego obciążania uczniów (adekwatnego do ich możliwości psychofizycznych i specyfiki przedmiotu) oraz do przemiennego kształcenia z użyciem monitorów ekranowych i bez ich użycia – tak aby praca przy komputerze stanowiła nie więcej niż 50% czasu¹⁷ przewidywanego na wykonanie zadań. Sprawę przekazania informacji, jak zadbać o bezpieczeństwo uczniów w sieci, opisano w punkcie 17. (akta kontroli str. 11-15, 23-37, 58)

4. W wydanym 16.03.2020 r. zarządzeniu ws. realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020 Dyrektor ustaliła m.in., że:

- od tego dnia będą realizowane tylko obowiązkowe zajęcia w wymiarze określonym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. *w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół*¹⁸;
- nauczyciele, którym powierzono opiekę nad oddziałami, sprawują nadal swoje zadania wychowawcze,
- nauczyciele pełnią powierzone im inne funkcje.

Od 25.03.2020 r. – zgodnie z ww. zarządzeniem – realizacja podstawy programowej miała odbywać się zdalnie. Odnośnie okresu wcześniejszego Dyrektor wyjaśniła, że „w dniach 12-13.03.2020 r. nauczyciele świetlicy prowadzili zajęcia opiekuńcze dla klas I-III (korzystało z nich niewielu uczniów), a pozostali nauczyciele – na moje polecenie – byli w szkole i mieli wyznaczone zadania (porządkowanie materiałów dydaktycznych, sal lekcyjnych i sprawdzenie stanu inwentaryzacyjnego ich wyposażenia). Następnie od 16.03.2020 r. rozpoczęli kształcenie na odległość”. (akta kontroli str. 14-15, 38)

Na podstawie celowo dobranej próby dwóch klas¹⁹ ustalono, że w szczegółowo badanych okresach 12.03–3.04.2020 r. i 12-16.04.2021 r. w dziennikach lekcyjnych²⁰ wpisane były tematy lekcji. W okresach 27.03–3.04.2020 r. i 12-16.04.2021 r. w terminarzu były także wpisane realizowane treści nauczania. (akta kontroli str. 17)

Dyrektor wyjaśniła, że „w ramach moich kompetencji ws. ustalania zasad zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia, uznawałam do naliczenia wynagrodzenia zajęcia realizowane w ramach godzin ponadwymiarowych”. (akta kontroli str. 38)

5. Jak wspomniano w punkcie 4, zgodnie z zarządzeniem ws. *realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020*, od 25.03.2020 r. realizacja podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów miała odbywać się zdalnie, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

¹⁷ Obliczanego w skali tygodnia.

¹⁸ Dz. U. poz. 639, ze zm.

¹⁹ Tj. klas IIb i IVa - dobrane po jednej klasie z edukacji wczesnoszkolnej i spośród klas IV-VIII. W wybranych klasach w roku szkolnym 2019/2020 było wpisanych najmniej tematów w porównaniu do innych klas na tym samym poziomie nauczania. Te same klasy – jako klasy IIb i IVa – objęto badaniem w roku szkolnym 2020/2021 r.

²⁰ W punkcie 10 *Realizacja programów nauczania*.

- Wśród uczniów i nauczycieli zrobiono rozeznanie możliwości technicznych, organizacyjnych i kwalifikacji dotyczących posługiwania się technikami informatycznymi. Wynikało z niego, że dostępu do Internetu początkowo nie miało dwóch uczniów.
 - Do kształcenia na odległość wykorzystywano głównie dziennik elektroniczny.
 - Dyrektor wyjaśniła, że po 24.03.2020 r. „w klasach I-III wybrano metody i techniki kształcenia możliwe do zastosowania u młodszych uczniów. Było to np. przesyłanie filmików, materiałów i wskazówek metodycznych przez dziennik elektroniczny, praca z podręcznikiem w oparciu o wskazówki nauczyciela (przekazane przez dziennik elektroniczny lub w odpowiedzi na telefony rodziców). W roku szkolnym 2020/2021 kształcono online przez platformę Teams, dodatkowo przesyłano też linki do lektur. Natomiast w przypadku uczniów klas wyższych, w tym przygotowujących się do egzaminu ósmoklasisty – uwzględniono metody i techniki kształcenia bardziej wymagające, odpowiednie dla uczniów w starszych klasach. Było to m.in.: wysyłanie materiałów przez dziennik elektroniczny, przesyłanie linków do materiałów dydaktycznych, przesyłanie prezentacji, wykorzystanie platformy e-podręczniki, wysyłanie przygotowanych kart z zadaniami do wykonania przez ucznia, a w roku szkolnym 2020/2021 – głównie praca online na platformie Teams”.
- (akta kontroli str. 14-15, 42-57)

Od marca do czerwca 2020 r. nauczyciele korzystali ze szkoleń w kształceniu na odległość, w tym w szkoleniu zorganizowanym przez Szkołę, co szerzej opisano w punkcie 14.

Dyrektor wyjaśniła, że „Szkoła nawiązała kontakt ze wszystkimi uczniami i dopasowała metody kształcenia na odległość do warunków ucznia”. Na podstawie badania jednego oddziału na każdym poziomie nauczania ustalono, że wszyscy uczniowie byli klasyfikowani i promowani do następnej klasy. (akta kontroli str. 59, 106-107)

6. Faktyczna realizacja zadań od 25.03.2020 r. przebiegała w sposób następujący:

- Dyrektor przekazała uczniom, rodzicom i nauczycielom informację o sposobie i trybie realizacji zadań Szkoły w okresie czasowego ograniczenia jej funkcjonowania głównie przez dziennik elektroniczny, a także przez stronę internetową Szkoły. Dokonano tego m.in. poprzez opublikowanie na stronie internetowej zarządzenia Dyrektora ws. organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020. Nauczycieli zapoznano też z zarządzeniem ws. realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020.
- Dyrektor wyjaśniła, że „ustaliła z nauczycielami tygodniowy zakres materiału dla poszczególnych klas, uwzględniając równomierne obciążenie ucznia zajęciami w danym dniu, zróżnicowanie tych zajęć i możliwości psychofizyczne ucznia”.
- Określone były formy kontaktu i konsultacji nauczycieli z uczniami i rodzicami. Nauczyciele mieli obowiązek m.in. odpowiadać tego samego dnia na wiadomości uczniów w dzienniku elektronicznym²¹.
- Zajęcia były prowadzone na odległość, głównie z wykorzystaniem dziennika elektronicznego. Dyrektor wyjaśniła, że „nauczyciele zamieszczali materiały do realizacji i linki do materiałów dydaktycznych, a uczniowie realizowali materiał i przesyłali go do nauczycieli”. Sposób dokonywania wpisów w dziennikach lekcyjnych przedstawiono w punkcie 2.
- W związku z planowaniem przez niektórych nauczycieli prowadzenia lekcji online na platformie Teams, 4.05.2020 r. przez dziennik elektroniczny Dyrektor poinstruowała nauczycieli, aby z danego przedmiotu planować nie więcej niż 50% zajęć online²², lekcja online trwała nie dłużej niż 30 minut, a uczniowie którzy się nie zalogują – otrzymali materiały do samodzielnego wykonania. Na podstawie zapisów w terminarzach dzienników lekcyjnych wszystkich klas ustalono, że pierwsze zajęcia online w klasach

²¹ W zarządzeniach ws. realizacji i dokumentowania zajęć w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021.

²² Wymiar zajęć prowadzonych online Dyrektor zmieniła w roku szkolnym 2020/2021, co opisano w punkcie 15.

- IV-VIII przeprowadzono od 6.05 do 10.06.2020 r., a w klasach I-III praktycznie ich nie prowadzono²³. Wymiar zajęć online w roku szkolnym 2019/2020 był niewielki gdyż – jak wyjaśniła Dyrektor – „*czas epidemii wprowadził sytuację nową, która nie występowała wcześniej. Szkoła nie była przygotowana do prowadzenia zajęć online i rozpoczęcie ich wymagało czasu*”. Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej 17.04.2020 r. Dyrektor zobowiązała wszystkich nauczycieli do uczestnictwa w terminie do 30.04.2020 r. w wybranym szkoleniu online (webinarium) dotyczącym organizacji nauczania na odległość, oceniania, pracy wychowawczej lub pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych w okresie zdalnego nauczania²⁴. Po wybraniu do stosowania platformy *Teams*, Dyrektor zobowiązała wszystkich nauczycieli do udoskonalenia umiejętności pracy z tą platformą do 31.08.2020 r. Realizację tego polecenia opisano w punkcie 14.
- W toku kontroli NIK Podlaski Kurator Oświaty wyjaśniła, że w okresie 12-24.03.2020 r. w publicznych szkołach podstawowych nie obowiązywał minimalny wymiar godzin zajęć, które powinny być prowadzone online²⁵.
 - Jak wyjaśniła Dyrektor, „*organizując kształcenie na odległość uwzględniono zalecenia medyczne odnośnie czasu korzystania z urządzeń elektronicznych i ich dostępności w domu oraz wiek i etap rozwoju uczniów. Było to zgodne m.in. z wytyczną zarządzenia Dyrektora ws. zasad realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020. Stosowano zasadę łączenia przemiennego kształcenia z użyciem monitorów ekranowych i bez nich (tak, by praca przy komputerze stanowiła nie więcej niż 50% czasu przewidywanego na wykonanie zadań w tygodniu)*²⁶”.
 - Główną trudnością w kształceniu na odległość – jak wyjaśniła Dyrektor – było „*skuteczne motywowanie uczniów do nauki. Zdarzało się też, że niektórzy uczniowie czasem nie uczestniczyli nauce zdalnej zgłaszając problem zrywania łącza internetowego – Szkoła nie była w stanie zweryfikować czy tak jest faktycznie, czy też były to nieuzasadnione wymówki*”.
 - Ograniczono obowiązek świadczenia pracy na terenie szkoły przez nauczycieli poprzez polecenie im okresowo prowadzenia kształcenia na odległość. Odnośnie pozostałych pracowników – jak wyjaśniła Dyrektor – „*od marca do czerwca 2020 r. rzadziej przychodził do Szkoły personel sprząający. W roku szkolnym 2020/2021 wszyscy pracownicy inni niż nauczyciele przebywali w Szkole wg normalnego grafiku*”.
- (akta kontroli str. 11-15, 17, 62-66, 361-364)

7. Dyrektor wyjaśniła, że „*pomimo pojawienia się nowych okoliczności kształcenia, nie zaistniała potrzeba modyfikacji szkolnego zestawu programów nauczania. Niezbędne do realizacji zajęć źródła i materiały zasadniczo nie zmieniły się – uczniowie korzystali z tych samych podręczników*”. Od 26.03.2021 r. na stronie internetowej Szkoły zamieszczona była podstrona z polecanymi stronami edukacyjnymi, z których mogli korzystać uczniowie lub rodzice. Obejmowała ona m.in. ofertę programową w TVP S.A. przydatną do nauki szkolnej. Dyrektor wyjaśniła, że „*lista tych stron (...) była sukcesywnie rozszerzana o kolejne źródła wskazywane przez nauczycieli. Przedstawiane na tych stronach materiały edukacyjne były przez nauczycieli stosowane jako niezbędne do realizacji programów nauczania, oraz jako materiały dodatkowe, ponadprogramowe. Stanowiły też wsparcie samokształcenia uczniów*.” (akta kontroli str. 65, 246-253)

8. W latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 (wg stanu na 30 września):

- Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w celu wsparcia uczniów z trudnościami w nauce były zorganizowane dla 46 i 32 uczniów, przez godzinę lub pół godziny tygodniowo

²³ Jedne zajęcia odbyły się 10.06.2020 r. w klasie II a.

²⁴ Dotyczyło to szkoleń odbytych od 11.03.2020 r.

²⁵ Wyjaśnienie pozyskano w toku kontroli NIK P/21/021 prowadzonej w Kuratorium Oświaty w Białymstoku.

²⁶ Wytyczną tę ujęto w wydanym 15.09.2020 r. zarządzeniu ws. *realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2020/2021*.

dla każdego z nich (w zależności od potrzeb uczniów). W zarządzeniu *ws. realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020* Dyrektor postanowiła, że kształcenie specjalne (zajęcia rewalidacyjne) miały być kontynuowane na prośbę rodziców. W rzeczywistości zajęcia kontynuowano w przypadku wszystkich uczniów z orzeczeniami o potrzebie prowadzenia takich zajęć. Dyrektor wyjaśniła, że „*zapis zarządzenia miał na celu uwzględnienie oczekiwań rodziców, jednak w praktyce nie spowodował żadnych skutków – wszystkich uczniów objęto tymi zajęciami niezależnie od ewentualnej prośby rodziców*”.

- Kształceniem specjalnym²⁷ (tj. zajęciami rewalidacyjnymi) objętych było kolejno 13 i 12 uczniów, przez dwie godziny tygodniowo.
- Zajęcia logopedyczne prowadzono dla 27 i 25 uczniów, przez pół godziny co dwa tygodnie.
- Ponadto psycholog i pedagog udzielali indywidualnych porad dla trzech i sześciu uczniów, w nieregularnym wymiarze czasowym zależnym od potrzeb.
- Uczniów nie obejmowano zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi²⁸, nauczaniem indywidualnym²⁹ ani zajęciami terapeutycznymi³⁰.
- Wg stanu na 30.09.2019 r. zajęcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych prowadzono dla jednego ucznia. Zajęć tych nie prowadzono od 12.03 do 26.06.2020 r. gdyż – jak wyjaśniła Dyrektor – „*nie byłyby one efektywne w sytuacji nieprowadzenia zajęć online*.” Rodzice nie wnioskowali o zorganizowanie takich zajęć w roku szkolnym 2020/2021, pomimo iż mogły być prowadzone online. (akta kontroli str. 69)

Dyrektor wyjaśniła, że „*od 25.03.2020 r. godzinowy wymiar zajęć nie uległ zmianie. Kształcenie specjalne prowadzono w wymiarze 2 godzin tygodniowo dla ucznia, obowiązującym wg rozporządzenia ws. ramowych planów nauczania, a wymiar godzin pozostałych zajęć wynikał z potrzeb uczniów*”.

Od 25.03 do 26.06.2020 r. prowadzono następujące zajęcia:

- Kształcenie specjalne dla 14 uczniów w wymiarze kolejno dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo.
- Indywidualne zajęcia logopedyczne dla siedmiu uczniów w wymiarze pół godziny lekcyjnej co dwa tygodnie. Dyrektor wyjaśniła, że „*zajęcia prowadzono poprzez przysyłanie materiałów do samodzielnej pracy w domu, polegającej np. na utrwalaniu wywołanych już głosek, zwiększanie zasobu leksykalnego, czy korygowanie błędów gramatycznych. Zajęcia logopedyczne dotyczyły głównie klas I-III (z tych klas było sześciu spośród siedmiu uczestników tych zajęć). Zmniejszenie liczby uczniów objętych zajęciami logopedycznymi wynikało z niewielkiego zainteresowania rodziców prowadzeniem zajęć w formie innej niż online*.”

W maju i czerwcu 2020 r. nie prowadzono zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w formie online, a w marcu i kwietniu nie podjęto próby prowadzenia takich zajęć poprzez przysyłanie uczniom materiałów do pracy w domu, co przedstawiono poniżej w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

W roku szkolnym 2020/2021³¹ prowadzono kształcenie specjalne oraz zajęcia logopedyczne i korekcyjno-kompensacyjne – kolejno dla 13, 18 i 33 uczniów. (akta kontroli str. 69-71)

²⁷ W związku z orzeczeniem poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie takiego kształcenia.

²⁸ Gdyż z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej nie wynikała potrzeba prowadzenia takich zajęć.

²⁹ Bowiem uczniowie Szkoły nie mieli takich skierowań poradni psychologiczno-pedagogicznej na takie nauczanie.

³⁰ Bowiem żaden z uczniów nie miał orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie prowadzenia takich zajęć, ani niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym, w przypadku której prowadzi się takie zajęcia.

³¹ W okresie 1.10.2020 r. – 14.05.2021 r.

Dyrektor wyjaśniła również, że:

- „Od 25.03 do 26.06.2020 r. nie było nowych przypadków konieczności objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną, gdyż w tym czasie Szkoła nie otrzymała nowych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego ani opinii z zaleceniem zajęć dydaktyczno-wyrównawczych lub korekcyjno-kompensacyjnych, a badania przesiewowe logopedyczne wykonano na początku roku szkolnego – nie zdarzyło się, aby przebadani uczniowie powinni zostać objęci zajęciami logopedycznymi dopiero w trakcie roku szkolnego.
- Od 1.09.2020 r. pomocą psychologiczno-pedagogiczną objęto 28 kolejnych uczniów, którzy wymagali tego ze względu na potrzeby rozwojowe lub edukacyjne. Z tego 13 uczniów objęto zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi, jednego – kształceniem specjalnym i 11 – zajęciami logopedycznymi. Objęcie pomocą nowych uczniów zostało mi zgłoszone. Zajęcia zorganizowano zdalnie dla uczniów klas IV-VIII od 26.10.2020 r. i dla uczniów klas I-III w okresie 9.11.2020 r. – 18.01.2021 r.³² Wyjątek stanowiły dwie uczennice: w związku z ich złym stanem psychicznym przychodziły one do szkoły i realizowały kształcenie specjalne w obecności nauczyciela współorganizującego kształcenie (a kontakt z nauczycielami przedmiotowymi był zdalny). W pozostałym zakresie sposób postępowania w związku z potrzebą zorganizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej był taki sam jak przed epidemią”.
- Ponadto od 26.10.2020 r. zawieszono zajęcia logopedyczne dla uczniów z klas IV-VIII (cztery osoby), gdyż rodzice nie chcieli, by uczniowie spędzali przy komputerze dodatkowy czas, w sytuacji gdy zajęcia te nie były obowiązkowe. Zajęcia te wznowiono hybrydowo od 17.05.2021 r.” (akta kontroli str. 70-71)

9. W dniu 1.04.2020 r. Dyrektor wydała zarządzenie ws. oceniania wewnątrzszkolnego, przedmiotowego i oceniania zachowania w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020³³, a w dniu 31.08.2020 r. – zarządzenie ws. oceniania wewnątrzszkolnego, przedmiotowego i oceniania zachowania w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021³⁴. Zarządzenia te uwzględniały sposób monitorowania postępów uczniów oraz sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności, w tym informowania uczniów lub rodziców o postępach w nauce. Wg obu zarządzeń, ocenianiu podlegać miały: praca uczniów na zajęciach prowadzonych online, wywiązywanie się przez nich z zadań zleconych zdalnie przez nauczycieli, sprawdziany, testy, kartkówki itp. przeprowadzone z wykorzystaniem Internetu i inne formy wskazane przez nauczycieli. W ramach edukacji wczesnoszkolnej w czasie zdalnego nauczania ocenie podlegać miały prace uczniów przesłane przez rodziców nauczycielowi oraz wskazane przez nauczyciela sprawdziany, projekty, prace plastyczne, techniczne, strony z zeszytu, karty pracy, ćwiczenia itp. W okresie nauki zdalnej nie obowiązywały postanowienia §20 ust. 10 pkt 20-23 Statutu Szkoły, w związku z czym nie było możliwości nieprzygotowania się ucznia na zajęcia (z wyjątkiem problemów technicznych dotyczących wcześniejszych zajęć) i poprawiania sprawdzianów.

W dniu 6.05.2020 r. Dyrektor wydała także zarządzenie ws. przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego i poprawkowego oraz przeprowadzenia sprawdzianu wiadomości

³² W pozostałych okresach zajęcia były realizowane stacjonarnie.

³³ Zarządzenie nr 021.7.2020 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z dnia 18.03.2020 r. w sprawie ws. oceniania wewnątrzszkolnego, przedmiotowego i oceniania zachowania w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020.

³⁴ Zarządzenie nr 021.18.2020 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z dnia 31.08.2020 r. w sprawie ws. oceniania wewnątrzszkolnego, przedmiotowego i oceniania zachowania w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021. Dalej: zarządzenie ws. oceniania w roku szkolnym 2020/2021.

i umiejętności, wystawienia rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania wynikającego z epidemii COVID-19³⁵.

(akta kontroli str. 87-97)

Wg wpisów w dzienniku lekcyjnym w II półroczu roku szkolnego 2020/2021 losowo dobranej klasy³⁶, wiedzę i umiejętności uczniów weryfikowano w następujący sposób:

- język polski: sprawdziany, aktywność, ćwiczenia, inne prace domowe; w czasie nauki zdalnej każdy z uczniów miał wystawionych od 11 do 14 ocen,
- język angielski: sprawdziany, prace domowe, aktywność; każdy z uczniów miał wystawionych od trzech do 10 ocen,
- matematyka: sprawdziany, kartkówki, aktywność; każdy z uczniów miał wystawionych od dziewięciu do 12 ocen,
- muzyka: zaśpiewanie piosenki, wykonanie własnego instrumentu perkusyjnego, aktywność; każdy z uczniów miał wystawione trzy–cztery oceny,
- wychowanie fizyczne: wykonanie rozgrzewki, aktywność i praca na lekcji online, krzyżówki; każdy z uczniów miał wystawionych od trzech do sześciu ocen (przedstawione liczby ocen z wszystkich ww. przedmiotów dotyczą okresu nauki zdalnej).

(akta kontroli str. 98)

10. W zarządzeniach ws. *realizacji i dokumentowania zajęć* w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021³⁷ ustalono m.in., że realizację zadań nauczyciele przedmiotów dokumentują poprzez zapisy tematów w dzienniku elektronicznym i wpisy dotyczące realizowanych treści w terminarzu, a pozostali nauczyciele – poprzez cotygodniowe raporty dotyczące ich aktywności przysyłane na pocztę służbową dyrektora. Sposób dokonywania wpisów w dziennikach lekcyjnych przedstawiono w punkcie 2.

Raporty z realizacji zdalnego nauczania przekazywali dyrekcji także nauczyciele wspierający proces kształcenia, w tym m.in. nauczyciele bibliotekarze, wychowawcy świetlicy, tzw. nauczyciele wspomagający, pedagodzy, psycholodzy, logopedzi i doradcy zawodowi³⁸.

(akta kontroli str. 14-15, 17, 99-102, 143-144)

11. Przed końcem roku szkolnego 2019/2020 nie wznowiono nauczania w trybie stacjonarnym. Dyrektor wyjaśniła, że „w wyniku rozeznania *dokonanego telefonicznie przez nauczycieli, w tym klas I-III ustalono, że rodzice nie chcieli powrotu uczniów do Szkoły. Obawiali się bowiem ryzyka zakażeń, związanego m.in. z koniecznością dowożenia dużych grup dzieci do Szkoły jednym autobusem (w ten sposób dowożono większość uczniów)*”. Dyrektor wyjaśniła także, że „*również kształcenie specjalne do końca roku prowadzono w formie zdalnej.*” W dniach 2-3.06.2020 r. budynku Szkoły przeprowadzono konsultacje dla klas IV-VII, wzięło w nich udział 11 uczniów. W ramach wsparcia do egzaminu ósmoklasisty uczniom zorganizowano też konsultacje z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki. Dyrektor wyjaśniła, że „*odbyło się kilka godzinnych spotkań z poszczególnych przedmiotów, wzięło w nich udział kilkunastu chętnych uczniów obu klas VIII. Również w przypadku klas IV-VII w konsultacjach wzięli udział wszyscy chętni*”.

(akta kontroli str. 104-105, 365-367)

³⁵ Zarządzenie nr 021.9.2020 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w sprawie warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego, przeprowadzenia sprawdzianu wiadomości i umiejętności, wystawienia rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania w przypadku wniesienia zastrzeżenia do trybu ustalenia tej oceny w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania placówek oświatowych wynikających z epidemii COVID-19.

³⁶ Klasy IVa.

³⁷ Zarządzenie nr 021.20.2020 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z dnia 15.09.2020 r. w sprawie zasad realizacji i dokumentowania zajęć oraz wynagradzania nauczycieli w czasie zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021. Dalej: zarządzenie ws. *realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2010/2021*.

³⁸ Co ustalono na podstawie raportów: pedagoga szkolnego za czerwiec 2020 r. i wychowawcy świetlicy za okres 11-22.05.2020 r.

Konsultacje z nauczycielami zapewnione były w trybie zdalnym. Nauczyciele wszystkich przedmiotów byli dostępni dla uczniów we wszystkie dni nauki w godzinach dotychczasowego planu zajęć, po zalogowaniu do dziennika elektronicznego. Dyrektor wyjaśniła także, że „w okresie 25.05–26.06.2020 r. zapewniono wszystkim chętnym uczniom możliwość korzystania z biblioteki szkolnej” (co potwierdzało m.in. ogłoszenie zamieszczone na stronie internetowej Szkoły).

(akta kontroli str. 14-15, 103-105, 143-144, 294)

12. Dyrektor wyjaśniła, że w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania Szkoły:

- „w przypadkach nielogowania się uczniów na zajęcia nauczyciele (przede wszystkim wychowawcy) na bieżąco interweniowali (głównie telefonicznie u rodziców) – dzięki temu wyeliminowano przypadki ewidentnego braku realizacji obowiązku szkolnego przez uczniów i nie wystąpiły nieusprawiedliwione nieobecności uczniów w okresie jednego miesiąca przez co najmniej 50% dni zajęć w szkole,
- w roku szkolnym 2019/2020 wszyscy uczniowie byli klasyfikowani i zostali promowani do następnej klasy, a w roku szkolnym 2020/2021 również wszyscy uczniowie byli klasyfikowani, jednak 3 uczniów nie promowano do następnej klasy” Klasyfikowanie i promowanie uczniów w roku szkolnym 2019/2020 potwierdzono w toku kontroli NIK na przykładzie badania ośmiu klas, co szerzej opisano w punkcie 5, zaś przedstawiony przez Dyrektora sposób promowania w roku szkolnym 2020/2021 jest zgodny z protokołem z posiedzenia Rady Pedagogicznej z 23.06.2021 r. Sposób sprawdzania obecności na lekcjach opisano w punkcie 18. (akta kontroli str. 106-108)

13. Wg stanu na 30 września 2019 r. i 2020 r.:

- liczba etatów przeliczeniowych nauczycieli wyniosła kolejno 53 i 51,
- liczba nauczycieli wyniosła 45 i 42, w tym niepełnozatrudnionych: dwóch i jeden,
- tygodniowa liczba godzin wszystkich zajęć w Szkole ujętych w arkuszu organizacyjnym wyniosła 945,5 i 903,5, w tym świetlicowych 90 i 90 oraz pozostałych, nieobowiązkowych dla uczniów 53 i 35. (akta kontroli str. 110)

W 2020 r. z pracy w Szkole odeszło dwóch nauczycieli, w tym jeden skorzystał ze świadczenia kompensacyjnego i z jednym nie wznowiono nowego stosunku pracy po ustaniu poprzedniej umowy. W 2019 r. z pracy w Szkole nie odszedł żaden nauczyciel. W latach 2019-2020 żaden z nauczycieli nie otrzymał urlopu dla poratowania zdrowia.

(akta kontroli str. 111)

14. Wnioski dotyczące dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli w latach 2020 i 2021 Dyrektor złożyła do organu prowadzącego³⁹ w terminie określonym w §4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe⁴⁰. We wniosku z 27.10.2020 r. uwzględniono potrzeby doskonalenia dotyczące „organizacji pracy zdalnej, pracy z wykorzystaniem możliwości dziennika elektronicznego oraz narzędzi Microsoft Office 365, a w szczególności aplikacji Teams w prowadzeniu lekcji online”. W kolejnych latach na doskonalenie nauczycieli zaplanowano 40,1 tys. zł i 25,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 112-121)

Dyrektor wyjaśniła, że diagnozowała potrzeby Szkoły w tym zakresie poprzez analizę potrzeb wynikających z:

- wniosków z nadzoru pedagogicznego i egzaminu ósmoklasisty,
- zadań dotyczących realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego,

³⁹ Tj. Urzędu Gminy w Juchnowcu Kościelnym.

⁴⁰ Dz. U. poz.1653. Wnioski złożono w dniach 30.10.2019 r. i 27.10.2020 r.

- wymagań wobec szkół dotyczących podnoszenia jakości ich pracy oraz uzyskiwanych efektów kształcenia i wychowania, w 2021 r. głównie w zakresie nauczania na odległość.

Efektom tej diagnozy było opracowanie – załączonego do każdego z ww. wniosków – *rocznego planu doskonalenia nauczycieli*. Dyrektor wyjaśniła, że „w planach doskonalenia uwzględniłam zapotrzebowanie zgłoszone przez poszczególnych nauczycieli lub zespoły samokształceniowe grup przedmiotów, oraz plany rozwoju zawodowego nauczycieli. Wniosków dotyczących szkoleń nie składały inne podmioty (w tym rada rodziców czy związek zawodowy nauczycieli)”. (akta kontroli str. 112-121, 139)

Od marca do czerwca 2020 r. i w roku szkolnym 2020/2021 Szkoła zorganizowała po jednym zdalnym szkoleniu dotyczącym posługiwania się nowoczesnymi technologiami informatycznymi i wykorzystania ich do prowadzenia kształcenia na odległość. W każdym szkoleniu wzięli udział wszyscy nauczyciele Szkoły. Szkolenie w roku szkolnym 2019/2020 było dostępne online od 12.05.2020 r. Na szkolenia wydatkowano kolejno 1.500 zł i 1.800 zł. Dyrektor wyjaśniła, że „potrzebny był czas na znalezienie najlepszej, jednej platformy do kształcenia zdalnego, z której najlepiej będą w stanie skorzystać uczniowie z wszystkich klas. Każdy nauczyciel we własnym zakresie odbył od trzech do pięciu dodatkowych szkoleń bezpłatnych, w tym co najmniej jedno szkolenie odbył jeszcze w marcu 2020 r.” (akta kontroli str. 124-139)

15. Od 1.09 do 23.10.2020 r. zajęcia dla wszystkich 381 uczniów prowadzono stacjonarnie. Od 26.10 kształcenie na odległość rozpoczęło 257 uczniów klas IV-VIII. W dniu 9.11.2020 r. uczniowie klas I-III rozpoczęli naukę zdalną, 18.01.2021 r. powrócili oni do nauki stacjonarnej, 22.03.2021 r. ponownie rozpoczęli naukę na odległość, 26.04 rozpoczęli nauczanie hybrydowe, a 4.05 ponownie powrócili do nauki stacjonarnej⁴¹. Od 17.05.2021 r. 256 uczniów klas IV-VIII rozpoczęło naukę hybrydową, a 31.05.2021 r. powróciło do nauki stacjonarnej. Na dzień badania NIK (8.06.2021 r.) wszystkich 382 uczniów Szkoły uczyło się stacjonarnie. Dyrektor wyjaśniła, że „prawie 7-miesięczny okres zdalnego, a potem hybrydowego nauczania klas IV-VIII był konsekwencją zagrożenia epidemicznego. Dzięki ich nieobecności w Szkole można było okresowo organizować nauczanie stacjonarne lub hybrydowe dla klas I-III, w przypadku których było ono bardziej, istotne z powodu zapotrzebowania zgłaszanego przez rodziców i ze względów dydaktycznych”.

(akta kontroli str. 145-146)

W roku szkolnym 2020/2021 wszyscy uczniowie, objęci kształceniem na odległość – jak wyjaśniła Dyrektor – „mają techniczne możliwości uczestnictwa w kształceniu online. Ewentualne trudności mają charakter incydentalny”. (akta kontroli str. 53)

Sposób dokonywania przez nauczycieli wpisów w dziennikach lekcyjnych przedstawiono w punkcie 2. (akta kontroli str. 17)

W zarządzeniu ws. *organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021*⁴² Dyrektor uregulowała m.in. wymiar zajęć prowadzonych online.

- a) W edukacji wczesnoszkolnej materiały do pracy przesyłane miały być na konto rodzica w dzienniku elektronicznym. Co najmniej raz w tygodniu nauczyciele mieli łączyć się z dziećmi online (przez platformę *Teams*) lub przysyłać im filmiki. Nauczyciele języka angielskiego mieli organizować lekcje online nie rzadziej niż co 15 dni.
- b) W klasach IV-VIII informacje o zadaniach do wykonania przesyłane miały być na konto ucznia przez dziennik elektroniczny, pocztę *onmicrosoft.com* (niezbędną do przekazywania wiadomości na platformie *Teams*) lub bezpośrednio poprzez platformę *Teams*. Nauczyciele mieli realizować online poprzez platformę *Teams*

⁴¹ Wg stanu na 9.11.2020 r. było to 127 uczniów, a wg stanu na 18.01, 22.03, 26.04 i 4.05.2021 r. – 126 uczniów.

⁴² Zarządzenie nr 021.19.2021 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popieluszki w Juchnowcu Górnym z dnia 15.09.2020 r. ws. *zasad organizowania zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021*. Dalej: zarządzenie ws. *organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021*.

co najmniej 30% zajęć ze swego przedmiotu w danej klasie⁴³. Nie dotyczyło to nauczycieli wychowania fizycznego, plastyki, muzyki, wychowania do życia w rodzinie, doradztwa zawodowego, edukacji dla bezpieczeństwa, wiedzy o społeczeństwie, religii, etyki i kompetencji kluczowych, w przypadku których nie wprowadzono minimalnego wymiaru zajęć online. (akta kontroli str. 141-142)

Na przykładzie stycznia 2021 r. w losowo dobranych klasach VIa i VIId ustalono, że z przedmiotów, w których należało przeprowadzić online co najmniej 30% zajęć, przeprowadzono w ten sposób kolejno 52%-54% zajęć, a z przedmiotów, w których nie było wymogu prowadzenia zajęć online, w ten sposób przeprowadzono 33% zajęć. W edukacji wczesnoszkolnej nauczyciele objętych badaniem klas 2a i 3b w okresie 13-30.11.2020 r. łączyli się online z uczniami codziennie 1-2 razy. (akta kontroli str. 149, 196-197)

W toku kontroli NIK Podlaski Kurator Oświaty wyjaśniła, że „to dyrektor jednostki systemu oświaty odpowiadał za organizację realizacji zadań tej jednostki oraz ustalał we współpracy z nauczycielami tygodniowy zakres treści nauczania do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas oraz na zajęciach realizowanych w formach pozaszkolnych, uwzględniając w szczególności łączenie przemienne kształcenia z użyciem monitorów ekranowych i bez ich użycia. Stosowane metody i techniki należało dostosować do potrzeb i możliwości uczniów, ich wieku, umiejętności posługiwania się technologią informacyjno-komunikacyjną oraz do zapewnienia higienicznych warunków nauki”.⁴⁴ (akta kontroli str. 361-364)

Dyrektor przedstawiła następujące wyjaśnienia:

- „Minimalny wymiar lekcji online i wyłączenie z nich części przedmiotów służyło spełnieniu wymogu łączenia przemiennego kształcenia z użyciem monitorów ekranowych i bez ich użycia. Wymóg ten był określony w §1 ust. 1 pkt 7 lit. d rozporządzenia MEN z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19⁴⁵. W ten sposób realizowano także wytyczną zarządzenia Dyrektora ws. zasad realizacji i dokumentowania zajęć w roku szkolnym 2019/2020, aby praca przy komputerze stanowiła nie więcej niż 50% czasu przewidywanego na wykonanie zadań – obliczanego w skali tygodnia. Przemienne kształcenie z użyciem monitora lub bez niego ułatwiałoby dostęp do komputerów w rodzinach, w których urządzeń tych było mniej niż dzieci w wieku szkolnym i zapobiegał długotrwałemu przebywaniu uczniów przed monitorem, co nie byłoby korzystne dla ich zdrowia.
- Zgodnie z § 2 pkt 2 tego rozporządzenia, zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość można realizować m.in. poprzez podejmowanie przez ucznia aktywności określonych przez nauczyciela, potwierdzających zapoznanie się ze wskazanym materiałem. Przepisy powszechnie obowiązującego prawa, wytyczne Podlaskiego Kuratora Oświaty ani innych podmiotów nie obowiązywały do prowadzenia zajęć online w większym wymiarze. Decyzję o podjęciu zajęć w tej formie pozostawiono w gestii dyrektora. Zgodnie bowiem z § 1 ust. 1 pkt 7 lit d ww. rozporządzenia, w okresie ograniczenia funkcjonowania szkoły, jej dyrektor odpowiada za organizację m.in. zajęć z wykorzystaniem kształcenia na odległość, w tym ustala tygodniowy zakres treści nauczania, uwzględniając – jak wspomniałam – łączenie przemienne kształcenia z użyciem monitorów i bez nich. Nie określiłam minimalnego wymiaru zajęć online kilku przedmiotów, gdyż nie są objęte egzaminem ósmoklasisty ani nie są przedmiotami profilowymi w szkołach średnich. Pomimo braku takiego wymogu zachęcałam

⁴³ Lekcja online miała trwać 45 minut, z czego nauczyciel miał realizować treści przez 30 minut, a pozostałe 15 minut było do dyspozycji uczniów jako forma konsultacji.

⁴⁴ Wyjaśnienie pozyskano w toku kontroli NIK P/21/021 prowadzonej w Kuratorium Oświaty w Białymstoku.

⁴⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 493, ze zm. Dalej: rozporządzenie ws. szczególnych rozwiązań. Do 30.08.2020 r. przepis ten był zawarty w §1 pkt 3 lit d tego rozporządzenia.

do prowadzenia zajęć online z tych przedmiotów w miarę możliwości, co było realizowane."

- Dyrektor przedstawiła również opublikowane w Systemie Informacji Oświatowej wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2020/2021. Z języka angielskiego i matematyki uczniowie osiągnęli wyniki wyższe niż średnia w kraju (uzyskując średnio 70% i 53%⁴⁶, przy wynikach krajowych wynoszących odpowiednio 66% i 47%, a z języka polskiego – uzyskali wyniki nieco niższe (Szkoła – 59%, kraj – 60%).

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że „od 12.03.2020 r. przez 2-3 tygodnie dwóch uczniów nie miało dostępu do wystarczająco niezawodnego i szybkiego łącza internetowego, aby uczestniczyć w zajęciach online. Następnie rodzice zapewnili lepsze łącze internetowe i do 26.06.2020 r. wszyscy uczniowie bez przeszkód korzystali z kształcenia na odległość. Od 26.10.2020 r. wszyscy uczniowie Szkoły mieli techniczne możliwości uczestnictwa w kształceniu online. Ewentualne trudności miały charakter incydentalny⁴⁷.”

(akta kontroli str. 53, 196-197, 368-369)

W ankietach zebranych po zakończeniu roku szkolnego 2019/2020 r., w odpowiedzi na pytanie „które formy zdalnego nauczania były według Państwa najbardziej skuteczne?”, najwięcej rodziców uczniów klas IV-VII stwierdziło, że „uczestnictwo w lekcjach online”⁴⁸. Również w ankietach zebranych w styczniu 2021 r. do najmocniejszych stron zdalnego nauczania rodzice zaliczyli kształcenie online⁴⁹. W ankietach ze stycznia 2021 r. rodziców ani uczniów nie zapytano, czy według nich wymiar lekcji online powinien zostać zwiększony. Zdaniem NIK w związku z jednoznacznymi wynikami obu badań, Szkoła powinna rozważyć zwiększenie wymiaru prowadzonych zajęć online w przypadku wznowienia kształcenia zdalnego.

(akta kontroli str. 150-195)

Kwestię sprawdzania i odnotowywania w dzienniku elektronicznym obecności uczniów na zajęciach przedstawiono w punkcie 18, a sprawę doskonalenia zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 2020/2021 przedstawiono w punkcie 14.

16. Szkoła jest przyłączona do Ogólnopolskiej Sieci Informacyjnej⁵⁰ od 14.04.2020 r. Przepustowość łącza wynosi 100 Mb/s. Dyrektor wyjaśniła, że „szybkość przekazywania danych jest całkowicie wystarczająca, sieć działa niezawodnie (nie było przerw w dostępie do Internetu), w związku z czym Szkoła nie ma innego, alternatywnego dostępu do Internetu”. Umowę o świadczenie usług w OSE zawarto 23.10.2019 r. Przyłączenie do OSE ponad pół roku po podpisaniu umowy – jak wyjaśniła Dyrektor – „było niezależne od Szkoły. Po podpisaniu umowy długo oczekiwaliśmy na kontakt ze strony OSE.”

Od 1.01 do 31.08.2020 r. Szkoła korzystała też z innego łącza internetowego⁵¹. Przepustowość łącza wynosiła 6 mbps. Dyrektor wyjaśniła, że „szybkość przekazywania danych była niewystarczająca, a ponadto sieć działała zawodnie, gdyż (np. raz na 2 m-ce) zdarzało się zrywanie połączenia internetowego – w związku z czym zdecydowano się skorzystać z oferty OSE, tym bardziej że dotychczasowy dostęp do Internetu był płatny”.

(akta kontroli str. 198-213)

17. Szkoła stosowała następujące działania i mechanizmy zabezpieczenia przed dostępem uczniów do treści w internecie, mogących zagrażać ich prawidłowemu rozwojowi:

- W dniu 1.09.2020 r. informację dotyczącą tej kwestii opublikowano na stronie internetowej Szkoły i przesłano uczniom. Od marca do czerwca 2020 r. rodzicom ani

⁴⁶ Tj. uzyskany przez uczniów procent wszystkich punktów możliwych do zdobycia.

⁴⁷ Od 1.09.2020 r. do tego dnia wszyscy uczniowie uczyli się stacjonarnie.

⁴⁸ Odpowiedzi takiej udzieliło 37 spośród 45 rodziców uczniów klas IV-VI i 15 spośród 20 rodziców klas VII-VIII. Nie sformułowano takiego pytania w ankiecie skierowanej do rodziców uczniów klas I-III.

⁴⁹ Odpowiedzi takiej udzieliło 74% ankietowanych rodziców uczniów klas I-III i 45% ankietowanych rodziców uczniów klas IV-VIII (była to najmocniejsza strona kształcenia zdalnego wskazana przez rodziców klas IV-VIII).

⁵⁰ Dalej: OSE.

⁵¹ Firmy PHU „Sowa” Cezary Zdanowicz w Kleosinie.

uczniom nie przesłano pełnej informacji o tym, jak zadbać o bezpieczeństwo uczniów w sieci, co opisano poniżej w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

- Dostęp do Internetu w Szkole zapewniony był przez sieć kablową (co potwierdzono w toku oględzin NIK⁵²). W związku z podłączeniem do OSE, Szkoła korzystała z bezpłatnej usługi *Bezpieczeństwo OSE PLUS*, obejmującej ochronę przed szkodliwym oprogramowaniem, monitorowanie zagrożeń i bezpieczeństwa sieciowego oraz przeciwdziałanie dostępowi do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla prawidłowego rozwoju uczniów.
- Podczas oględzin pracowni informatycznej ustalono, że zainstalowane na komputerach oprogramowanie zabezpieczające (programy antywirusowe) chroniły przed dostępem uczniów w internecie do treści mogących szkodzić ich prawidłowemu rozwojowi. Natomiast laptopy udostępnione uczniom do nauki zdalnej nie były w ten sposób zabezpieczone, co opisano poniżej w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 203, 216-220, 223-232)

18. W okresie objętym kontrolą Szkoła korzystała z dziennika elektronicznego *Synergia* firmy *Librus*⁵³. Był on stosowany m.in. do realizacji programu nauczania i prowadzenia zajęć podczas edukacji zdalnej. Było to zgodne z zarządzeniami *ws. organizacji zdalnego nauczania* w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021. Dziennik elektroniczny był wykorzystywany także do sprawdzania obecności uczniów na zajęciach zdalnych innych niż prowadzone online.

- Zgodnie z zarządzeniem z *ws. organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2019/2020*, uczeń miał obowiązek w dniach nauki szkolnej logować się na swoje konto w dzienniku elektronicznym, odebrać do godz. 16.00 wysłane na dany dzień materiały z poszczególnych przedmiotów oraz wykonać zleczone zadania i odesłać do nauczyciela w wyznaczonych terminach. Uczeń miał realizować zajęcia w formie wskazanej przez nauczyciela.
- Zgodnie z zarządzeniem *ws. oceniania w roku szkolnym 2020/2021*, uczeń miał obowiązek logować się na swoje konto w dzienniku elektronicznym codziennie w godzinach swoich lekcji, na bieżąco wypełniać zadania zleczone przez nauczyciela, aktywnie uczestniczyć w lekcjach online i w terminie wyznaczonym przez nauczyciela odsyłać zadania. Zgodnie zaś z zarządzeniem *ws. organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021*, obecność uczniów w czasie nauczania zdalnego miała być odnotowywana w dzienniku elektronicznym. W przypadku nieobecności na lekcji online, rodzic miał obowiązek usprawiedliwienia ucznia, przesyłając informację do wychowawcy.

Jak wyjaśniła Dyrektor, „obecność uczniów na pozostałych zajęciach zdalnych innych niż prowadzonych online odnotowywano raz dziennie, na podstawie załogowania się ucznia w danym dniu. Jednokrotne załogowanie się skutkowało stwierdzeniem obecności na wszystkich zajęciach offline w danym dniu. Odnotowywał to wychowawca danej klasy. Natomiast w przypadku kształcenia online sprawdzano obecność uczniów na poszczególnych lekcjach”.

Dyrektor wyjaśniła również, że „dziennik elektroniczny wykorzystywano do dokumentowania przebiegu nauczania oraz utrzymywania kontaktu szkoły z uczniami i ich rodzicami od 2017 r. Dostęp do dziennika od początku jest dla rodziców bezpłatny. Do zdalnego nauczania szczególnie przydatne okazały się możliwości przesyłania uczniom materiałów i wiadomości oraz odbierania wykonanych przez nich zadań”.

(akta kontroli str. 11-13, 92-93, 141-142, 239-241)

⁵² Sieci WiFi dostępne w budynku Szkoły nie były sieciami Szkoły.

⁵³ Librus Sp. z o.o. Sp. k.

19. Szkoła miała własną stronę internetową i konta poczty elektronicznej. Jak wyjaśniła Dyrektor, „do komunikacji z rodzicami wykorzystywano – oprócz dziennika elektronicznego – szkolną stronę internetową. Szkoła używała ich jako narzędzie wsparcia procesu edukacyjnego, poprzez zamieszczenie linków do dziennika elektronicznego (przez który uczniom przesyłano własne zasoby edukacyjne), platform i portali edukacyjnych oraz zamieszczanie planu lekcji”. Potwierdzono to w toku oględzin NIK. Dane prezentowane na stronie internetowej były aktualne – z wyjątkiem oferty zajęć dodatkowych i Statutu Szkoły, co opisano poniżej w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Służbowa poczta elektroniczna⁵⁴ – jak wyjaśniła Dyrektor – „była wykorzystywana głównie do kontaktu między dyrekcją a nauczycielami.” (akta kontroli str. 242-253, 258)

20. Wg stanu na 25.06.2020 r. dla uczniów przeznaczonych było 40 laptopów i 17 tabletów. Z tego w ramach projektu *Zdalna Szkoła – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego*⁵⁵ w dniach 8.04 i 10.06.2020 r. zakupiono ogółem 39 laptopów i dwa tablety. Zakupu dokonał organ prowadzący, a Szkoła użykuje sprzęt na podstawie umów przekazania (użyczenia). Ponadto 6.11.2020 r. laptopa i pięć tabletów zakupiła Szkoła⁵⁶. (akta kontroli str. 260-277)

W dniu 8.04.2020 r. uczniom użyczono 22 laptopy, w tym wszystkie 19 laptopów otrzymanych w ramach ww. projektu i trzy laptopy użytkowane wcześniej przez nauczycieli. W związku z otrzymaniem w ramach projektu pozostałych 20 laptopów dopiero 10.06.2020 r., zdecydowano – jak wyjaśniła Dyrektor – „aby nie użyczać ich uczniom na sam koniec roku szkolnego”. W bieżącym roku szkolnym od 24-27.10.2020 r. uczniom użyczono 35 laptopów i 10 tabletów.

W zapotrzebowaniu przekazanym do organu prowadzącego 30.03.2020 r.⁵⁷ liczba sprzętu komputerowego dla uczniów była większa (50 laptopów i 25 tabletów). Dyrektor wyjaśniła, że „tylko częściowe uwzględnienie zapotrzebowania nie spowodowało braków w wyposażeniu uczniów w komputery, gdyż przed otrzymaniem II tury laptopów z projektu, uczniom udostępniono kilka laptopów użytkowanych wcześniej przez nauczycieli, a ponadto część rodziców sama zakupiła sprzęt komputerowy. Wszystkie komputery użyczono uczniom bezpłatnie. Tablety przeznaczone były dla uczniów klas I-III. Trudno było oszacować, ile komputerów ostatecznie zdecydują się wypożyczyć rodzice – także w związku z ponoszeniem przez nich odpowiedzialności za powierzony sprzęt”.

Wg stanu na 25.06.2020 r. dla nauczycieli przeznaczone były 44 laptopy. W obu latach szkolnych nauczycielom udostępniono po 20 laptopów, a także cztery laptopy przeznaczone dla uczniów (zaś pozostałe laptopy pozostały w Szkole). Dla nauczycieli nie przeznaczono tabletów. Dyrektor wyjaśniła, że „nauczycielom udostępniono kilka nowych laptopów przeznaczonych pierwotnie dla uczniów, ponieważ rodzice nie zgłosili na nie zapotrzebowania, a laptopy użytkowane do tego czasu przez nauczycieli były w gorszym stanie technicznym. W przypadku wystąpienia zapotrzebowania, nowe laptopy niezwłocznie przekazano uczniom”. Szkoła nie otrzymała sprzętu komputerowego z innych źródeł.⁵⁸ (akta kontroli str. 260)

Na próbie 13 laptopów lub tabletów będących na wyposażeniu Szkoły (w tym jedenastu użytkowanych przez uczniów i dwóch użytkowanych przez nauczycieli) ustalono, że:

- dziesięć laptopów było sprawnych technicznie,
- jeden laptop i dwa tablety były uszkodzone (nie uruchamiały się).

⁵⁴ Na domenie @zsj.home.pl.

⁵⁵ Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa nr 1 Powszechny dostęp do szybkiego Internetu, działanie 1.1 Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach.

⁵⁶ Ze środków własnych.

⁵⁷ Było to jedyne zapotrzebowanie złożone w okresie objętym kontrolą.

⁵⁸ Np. w ramach programów *Zdalna szkoła* lub *Zdalna szkoła+*, ani od fundacji, firm, stowarzyszeń czy rodziców itp.

Dyrektor wyjaśniła, że „*ww. laptop zostanie wysłany do sprzedawcy celem dokonania ekspertyzy i ewentualnej naprawy (a w przypadku nieuznania reklamacji – szkoda zostanie zgłoszona ubezpieczycielowi). Po zwróceniu przez Szkołę uwagi o uszkodzeniu tabletów ustalono, że rodzice prześlą Szkole nowy tablet i kamerkę internetową – wartość takiego sprzętu jest adekwatna do wartości uszkodzonych tabletów, które były używane). Ustalone wyposażenie zostało już przekazane przez rodziców.*”

(akta kontroli str. 223-226, 281-282)

Spośród uprawnionych 43 nauczycieli, 41 nauczycieli zawnioskowało o dofinansowanie zakupu sprzętu, oprogramowania lub usługi (w ramach tzw. 500+ dla nauczycieli). W wyniku analizy 20 wniosków złożonych przez nauczycieli (w tym nauczyciela świetlicy i logopedy) ustalono, że nauczyciele zakupili sprzęt lub oprogramowanie przydatne w prowadzeniu zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Każdy z nauczycieli otrzymał dofinansowanie we wnioskowanej kwocie, od 345 zł do 500 zł. Łącznie nauczycielom wypłacono 20,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 284-291)

21. W Szkole przyjęto *procedury bezpieczeństwa 25.05-26.06.2020 r.*⁵⁹ oraz *procedury bezpieczeństwa od 1.09.2020 r.*⁶⁰, zaktualizowane 11.01.2021 r.⁶¹ Uregulowano w nich m.in. kwestie przychodzenia i przebywania uczniów w szkole, w tym w salach lekcyjnych, pracowniach, sal gimnastycznych, świetlicy, bibliotece i szatni. Ustanowiono regulacje dotyczące wstępu do szkoły rodziców przyprowadzających/odbierających uczniów i osób trzecich. Przyjęto procedury postępowania na wypadek podejrzenia zakażenia oraz poinformowano o nich pracowników i uczniów. W aneksie z 14.05.2021 r. do procedur bezpieczeństwa⁶² dodatkowo zalecono m.in. jak najczęstsze przebywanie przez uczniów z pobytu na świeżym powietrzu (bez kontaktowania się uczniów z różnych klas).

(akta kontroli str. 305-330)

Wprowadzono zasadę unikania większych skupisk uczniów w jednym pomieszczeniu. W dniu oględzin NIK dla klas I-III oraz podzielonych na dwie grupy klas IV-VIII przygotowane były dwa osobne wejścia⁶³. Dyrektor oświadczyła, że „*w okresie do 23.11.2020 r.*⁶⁴, dla części klas IV-VIII przygotowane było dodatkowe wejście (przez łącznik wychowania fizycznego)⁶⁵”.

(akta kontroli str. 331)

W przedsionku przy wejściu głównym do Szkoły znajdowała się automatyczna stacja dezynfekująca⁶⁶. Dyrektor oświadczyła, że wcześniej, od 12.03.2020 r. przy wejściu znajdował się „*inny, mniejszy dozownik z płynem do dezynfekcji rąk*” oraz że osoby wchodzące były zobligowane do dezynfekcji rąk. Na lewo od stacji nieco przed nią ustawiony był stolik z dodatkowym płynem dezynfekującym i listą obecności. W rezultacie chociaż szerokość przedsionka wynosi około 3 m, dostęp do stacji miał szerokość ok. 1 m. Po przeciwległej stronie przedsionka nie było ustawione żadne wyposażenie. Dyrektor

⁵⁹ Dokument *Wewnętrzne procedury bezpieczeństwa na terenie Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w okresie epidemii obowiązujące od 1 września 2020 r.* Dalej: *procedury bezpieczeństwa od 1.09.2020 r.*

⁶⁰ Dokument *Wewnętrzne procedury bezpieczeństwa na terenie Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w okresie epidemii obowiązujące od 1 września 2020 r.* Dalej: *procedury bezpieczeństwa od 1.09.2020 r.*

⁶¹ Zarządzenie nr 021.2.2021 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z 11.01.2021 r. w sprawie wprowadzenia *Wewnętrznych procedur bezpieczeństwa na terenie Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w okresie epidemii zaktualizowane 11.01.2021 r.*

⁶² Zarządzenie nr 021.9.2021 Dyrektora Zespołu Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym z dnia 14.05.2021 r. zmieniające Zarządzenie Nr 021.2.2021 w sprawie wprowadzenia *Wewnętrznych procedur bezpieczeństwa na terenie Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym w okresie epidemii.*

⁶³ Klasy IV-VIII - wejście główne, klasy I-III - wejście bezpośrednio do szatni.

⁶⁴ Od 26.11.2020 r. klasy IV-VIII rozpoczęły kształcenie zdalne.

⁶⁵ Dotyczyło to sześciu klas, które udawały się do swoich sal przez trzecią klatkę schodową.

⁶⁶ Jej odbiór montażowy odbył się 30.06.2020 r.

wyjaśniła, że stacja i stolik z płynem dezynfekującym były tak ustawione od dnia zainstalowania stacji oraz że „nie ograniczało to dostępu do stacji, gdyż uczniowie i tak powinni korzystać z niej pojedynczo. Ponadto część z nich mogło równocześnie korzystać z płynu do dezynfekcji ustawionego na stoliku, a część – w czasie przyjazdu autobusu z uczniami – dezynfekowała ręce po drugiej stronie przedsionka, z wykorzystaniem dodatkowego pojemnika z płynem dezynfekcyjnym, który przynosiła pracownica sprzątająca”. Zdaniem NIK stacja i dodatkowy płyn do dezynfekcji powinny być ustawione po dwóch przeciwległych stronach przedsionka. Pozwoliliby to utrzymać większe odstępstwa między uczniami podczas dezynfekcji rąk, gdyby pracownica sprzątająca musiała zająć się czymś innym (np. wydaniem klucza). Zapewnienie większych odstępstw między uczniami było tym ważniejsze, że większość z nich wchodziła do Szkoły całymi grupami, przywożonymi do Szkoły autobusami zapewnionymi przez organ prowadzący⁶⁷.

(akta kontroli str. 104, 331-332)

Korytarze szkolne były podzielone na strefy. Każda strefa była przy dwóch salach (znajdujących się po przeciwnych stronach korytarza) lub przy jednej sali. Strefy wyznaczone były za pomocą żółto-czamej taśmy przyklejonej do podłogi. Zgodnie z *procedurami bezpieczeństwa od 1.09.2020 r.*, uczniowie musieli mieć zasłonięte usta i nos od momentu wyjścia z autobusu do wejścia do swojej sali (tj. w szatni, na korytarzach i w innych miejscach wspólnego przebywania). Przed lekcjami uczniowie mieli oczekiwać przed salą w strefie wyznaczonej dla danej klasy. Także podczas lekcji uczniowie nie przemieszczali się do innych sal, lecz wszystkie lekcje odbywały się w jednej wyznaczonej sali, do której przychodzili nauczyciele poszczególnych przedmiotów (oprócz lekcji informatyki, języków obcych i wychowania fizycznego, na które uczniowie mieli udawać się do odpowiednich sal). Uczniowie mieli przebywać w swojej sali także podczas co drugiej przerwy lekcyjnej. Na pozostałych przerwach uczniowie mogli wyjść na korytarz, pozostając jednak w swojej strefie. Przerwy wyznaczono tak, że jednocześnie na korytarzu przebywali uczniowie tylko jednej sali z dwóch sal znajdujących się w danej strefie korytarza⁶⁸. W swojej sali i strefie korytarza uczniowie mogli mieć zdjęte maseczki. Dyrektor wyjaśniła, że „przed opuszczeniem swojej strefy, w celu udania się np. do toalety, innej sali, biblioteki, stołówki uczniowie musieli nałożyć maseczki”. Do toalet mogli wchodzić tylko pojedynczo. Z szatni korzystali tylko uczniowie klas I-III, a uczniowie klas IV-VIII zamiast tego korzystali z szafek ustawionych na korytarzu przy ich klasach. Dyrektor wyjaśniła, że *ww. procedury były stosowane od 1.09.2020 r.*”

(akta kontroli str. 305-332)

Dyrektor wyjaśniła również, że „zapewnione były sposoby szybkiej komunikacji z rodzicami, głównie przez telefon”. Zgodnie z *procedurami bezpieczeństwa od 1.09.2020 r.*, w każdej sali danej klasy⁶⁹ miała znajdować się lista telefonów do szybkiego kontaktu.

(akta kontroli str. 346-347)

W bibliotece szkolnej określono procedury postępowania związane ze zwrotem i wypożyczeniem książek, w tym zasady korzystania z biblioteki, godziny jej pracy i konieczny okres kwarantanny dla książek. Nie określono zaś okresu kwarantanny dla audiobooków – Dyrektor wyjaśniła, że „również dla nich stosowano taki sam okres kwarantanny, biblioteka nie wypożyczała innych materiałów”.

(akta kontroli str. 294, 307, 321, 346-347)

Dyrektor wyjaśniła, że „od 1.09.2020 r. wszyscy pracownicy byli zaopatrzeni w środki ochrony osobistej, tj. maseczki ochronne, przyłbice i rękawice. Uczniowie zaś mieli być wyposażeni w maseczki przez rodziców. W łazienkach z toaletami przy dozownikach

⁶⁷ Trzy autobusy (każdy dwoma kursami) przywoziły codziennie uczniów klas I-III (o godz. 8.15, 8.35, 8.45 i 8.50) oraz klas IV-VIII (o godz. 7.00, 7.05, 7.25 i 7.40).

⁶⁸ Tj. uczniowie z sal położonych po wschodniej stronie budynku Szkoły mogli wyjść na przerwę po pierwszej, trzeciej, piątej i siódmej lekcji, a z sal położonych po zachodniej stronie budynku – po drugiej, czwartej, szóstej i ósmej lekcji.

⁶⁹ W biurku nauczyciela.

z mydłem wywieszane były instrukcje do skutecznego mycia rąk. Umieszczono też rejestry dezynfekcji toalety, potwierdzające przeprowadzenie codziennej dezynfekcji. Było to zgodne z procedurami bezpieczeństwa od 1.09.2020 r. W objętej oględzinami pracowni informatycznej znajdował się płyn do dezynfekcji rąk. Wg kart monitorowania wietrzenia i kart dezynfekcji, pracownia była wietrzona co godzinę oraz codziennie dezynfekowana.

Jak wyjaśniła Dyrektor, „od początku funkcjonowania Szkoły w warunkach epidemii zapewniono dostateczną ilość sprzętu i środków do utrzymywania czystości sal, łazienek z toaletami, ciągów komunikacyjnych, dezynfekowania powierzchni dotykowych: poręczy, klamek, włączników światła, uchwyty, klawiatur, poręczy krzesel i powierzchni płaskich, a także blatów w salach lekcyjnych”.

Zgodnie z ww. procedurami bezpieczeństwa, obowiązującymi w okresach 25.05–26.06.2020 r. i od 11.01.2021 r., sale lekcyjne i biblioteka miały być wietrzane regularnie, nie rzadziej niż co godzinę. Dyrektor wyjaśniła, że było to przestrzegane, co w toku kontroli NIK potwierdzono na przykładzie objętej oględzinami pracowni informatycznej⁷⁰.

(akta kontroli str. 331-333, 346-347)

22. W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty w Białymstoku Szkoła:

- wyjaśniała wątpliwości prawne,
- systematycznie przekazywała dane o frekwencji uczniów i wypełniała inne przysyłane ankiety,
- koordynowała prowadzenie testów pracowników na COVID-19 przed powrotem klas I-III w styczniu 2021 r.,
- Dyrekcja uczestniczyła w naradach dotyczących funkcjonowania w czasie epidemii.

W zakresie współpracy z Inspekcją Sanitarną Szkoła:

- wywieszała, zamieszczała na swojej stronie internetowej i wykorzystywała w bieżącej pracy materiały informacyjne dotyczące koronawirusa, zasad bezpieczeństwa i szczepień, włączała się w proponowane akcje edukacyjne (np. konkursy) i wypełniała ankietę „Ocena przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2020/2021 pod kątem zapewnienia właściwych warunków higieniczno-sanitarnych”,
- pozyskiwała aktualne informacje o pobycie pracowników na kwarantannie/izolacji, pod kątem monitorowania sytuacji epidemicznej i zapewnienia zastępstw (w sytuacji wykrycia zakażenia COVID-19 u nauczycieli lub uczniów nie korzystała z dni dyrektorskich),
- koordynowała prowadzenie testów pracowników na COVID-19 przed powrotem klas I-III w styczniu 2021 r. i akcję szczepień nauczycieli,
- usiłowała uzyskać informacje o postępowaniu w przypadku zachorowania ucznia lub nauczyciela na COVID-19, jednak w okresie nasilonych zachorowań, kontakt telefoniczny nie był możliwy, a na wysyłane maile nie wpływały odpowiedzi.

W ramach współpracy z organem prowadzącym Szkoła rozpowszechniała otrzymywane materiały informacyjne dotyczące sytuacji epidemiologicznej oraz w miarę potrzeb uczestniczyła w naradach online dotyczących bezpieczeństwa uczniów i organizacji Szkoły (począwszy od 26.03.2020 r.). Ponadto organ prowadzący przekazał Szkole fundusze na doskonalenie zawodowe nauczycieli, m.in. w posługiwaniu się technologiami informatycznymi (co opisano w punkcie 14), środki do dezynfekcji, 39 laptopów i dwa tablety (co opisano w punkcie 20) oraz zorganizował dowozy i odwozy uczniów.

Dzięki skorzystaniu z oferty Ministerstwa Zdrowia, od 30.06.2020 r. w Szkole jest zainstalowana bezdotykowa automatyczna stacja do dezynfekcji rąk, co szerzej opisano w punkcie 21.

(akta kontroli str. 339-344, 348-353)

⁷⁰ Było to potwierdzone w kartach monitorowania wietrzenia pracowni informatycznej.

W protokołach z kontroli bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkoły/placówki z 27.08.2019 r. i 26.08.2020 r. nie sformułowano zaleceń dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, które miałyby być realizowane we współpracy z innymi podmiotami. W latach 2020-2021 Szkoła nie była kontrolowana przez Inspekcję Sanitarną, Państwową Straż Pożarną ani organ prowadzący. (akta kontroli str. 354)

23. W latach 2019-2020 i w I kwartale 2021 r. na wynagrodzenia osobowe nauczycieli wydatkowano kolejno 2.890,0 tys. zł, 2.889,0 tys. zł i 693,6 tys. zł. Z tego w dziale 801 *Oświata i wychowanie* wykorzystano 2.812,2 tys. zł, 2.818,3 tys. zł i 678,5 tys. zł, a w dziale 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza* – 77,8 tys. zł, 70,7 tys. zł i 15,1 tys. zł. Natomiast na wynagrodzenia osobowe pozostałych pracowników wydatkowano kolejno 613,8 tys. zł, 723,4 tys. zł i 179,3 tys. zł (w dziale 801).

Wykonanie wydatków na wynagrodzenia osobowe nauczycieli za I kwartał 2019, 2020 i 2021 r. wyniosło kolejno 630,4 tys. zł, 652,2 tys. zł (wzrost o 3,5%) i 693,6 tys. zł (wzrost o 6,4% w porównaniu do I kwartału 2020 r.). Wykonanie w poszczególnych miesiącach od stycznia do czerwca 2020 r. wyniosło odpowiednio 158,0 tys. zł, 250,2 tys. zł, 243,9 tys. zł, 245,0 tys. zł, 223,7 tys. zł i 212,7 tys. zł. Począwszy od lutego zmiana w porównaniu do poprzedniego miesiąca wynosiła kolejno: +58,3%, -2,5%, +0,5%, -8,7% i -4,9%. Mniejsze wydatki w styczniu wynikły z opłacania pochodnych od wynagrodzeń za dany miesiąc dopiero w następnym miesiącu⁷¹. Wynagrodzenia w I półroczu 2020 r. wyniosły 1.333,6 tys. zł i stanowiły 46,2% wynagrodzeń wypłaconych w całym roku.

(akta kontroli str. 360-363)

W miesiącach od września 2019 r. do czerwca 2020 r. nauczyciele przepracowali od 217 do 963 godzin ponadwymiarowych. W miesiącu z największą liczbą godzin ponadwymiarowych⁷² (grudzień 2019 r.) było ich prawie 4,5 razy więcej niż w miesiącu z najmniejszą liczbą takich godzin (kwiecień 2020 r.). Wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe w tych miesiącach wyniosły kolejno 54,4 tys. zł i 14,2 tys. zł. Łącznie od września 2019 r. do czerwca 2020 r. wynagrodzenia na godziny ponadwymiarowe wyniosły 259,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 360-363)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Szkoła nie przygotowała oferty zajęć korekcyjno-kompensacyjnych dla uczniów klas IV-VIII w maju i czerwcu 2020 r., kiedy to przeprowadzono pierwsze zajęcia online. Zajęciami powinno być objętych 24 uczniów⁷³. Nie podjęto też próby prowadzenia takich zajęć w marcu i kwietniu 2020 r., podczas nauczania zdalnego polegającego na przesyłaniu uczniom materiału i wytycznych do samodzielnego wykonania w domu. Tymczasem stosownie do §6 ust. 2 pkt 5 i §8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁷⁴, publiczne szkoły udzielają uczniom uczęszczającym do tych szkół pomocy psychologiczno-pedagogicznej, która polega na zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia w celu wspierania jego potencjału rozwojowego, w tym m.in. prowadzą zajęcia korekcyjno-kompensacyjne. Zalecenia zawarte w 24 opiniach – jak wyjaśniła Dyrektor – „Szkoła uznawała za równoznaczne z obowiązkiem objęcia ucznia takimi zajęciami przez Szkołę. Przedstawienie takiej opinii oznaczało, że rodzic wnioskuje o ich prowadzenie.” W opiniach⁷⁵ zalecano zarówno wykonywanie ćwiczenia, które mogły być realizowane poprzez przesłanie materiału, jak m.in. ćwiczenia w pisaniu i czytaniu, doskonalenie

⁷¹ Pochodne za grudzień 2019 r. wypłacono w 2019 r.

⁷² Obejmujących godziny planowe i doraźne zastępstwa.

⁷³ Byli to wszyscy uczniowie tych klas, w przypadku których w opiniach zalecono prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych.

⁷⁴ Dz. U. z 2020 r. poz.1280.

⁷⁵ Zbadano pięć losowo dobranych opinii.

poziomu graficznego pisma np. poprzez przepisywanie, doskonalenia rozumienia tekstów, utrwalanie zasad ortografii (wszystkie opinie zawierały sformułowane wprost zalecenia wykonywania ćwiczeń w domu), jak i ćwiczenia wymagające kontaktu z nauczycielem w czasie rzeczywistym (np. online), takie jak usprawnianie funkcji słuchowych, upewnienie się czy uczeń wie, co ma zrobić, czy zrozumiał polecenie ustne, przywoływanie rozproszonej uwagi, wspieranie w wypracowywaniu najlepszego sposobu przyswajania wiedzy, wspieranie emocjonalne). W roku szkolnym 2020/2021 zajęcia korekcyjno-kompensacyjne były już organizowane. (akta kontroli str. 69, 73-78)

Odnosnie nieprowadzenia zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w maju i czerwcu 2020 r. Dyrektor złożyła następujące wyjaśnienia:

- „Zajęć tych nie prowadzono, ponieważ nie były prowadzone zajęcia online. Był to praktycznie koniec roku i na tym etapie nie należało w istotny sposób modyfikować zasad, które wprowadziłam w marcu. Rodzice nie oczekiwali rozpoczęcia zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Wynikało to z kontaktów telefonicznych z nimi (Szkoła nie dysponuje potwierdzającymi to dokumentami, czy mailami). Sukcesem było to, że uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, którzy powinni odbywać zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, poradzili sobie z kształceniem online z obowiązkowych przedmiotów. W tej sytuacji nie było też zasadne angażowanie dodatkowych środków finansowych.
- Nie było możliwe wcześniejsze wykupienie szkolenia, gdyż nie były jeszcze dostępne dobre, przystępne i kompleksowe kursy. Potrzebny był czas na znalezienie najlepszej, jednej platformy do kształcenia zdalnego online, z której najlepiej będą w stanie skorzystać uczniowie z wszystkich klas. Szkolenie wykupione przez Szkołę były oparte na doświadczeniach najlepszych nauczycieli. Nie rozważaliśmy opcji powierzenia szkolenia nauczycielowi informatyki, gdyż był on zaabsorbowany kształceniem uczniów. Zależało nam na kompleksowym, profesjonalnym szkoleniu. Szkolenie trwało kilkanaście godzin, jego efektywne odbycie wymagało kilku dni pracy.
- Na początku roku szkolnego 2020/2021 dzięki uczęszczaniu uczniów do Szkoły, mogliśmy przeszkolić ich z korzystania z Teamsów, co znacznie ułatwiło im późniejsze uczestnictwo w lekcjach online. Dlatego zgodnie z zarządzeniem ws. organizacji zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021, prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych online rozpoczęliśmy w tymże roku szkolnym.”

Odnosnie niepodjęcia próby prowadzenia takich zajęć w marcu i kwietniu 2020 r. poprzez przesyłanie uczniom materiałów ze wskazówkami do pracy w domu, Dyrektor wyjaśniła zaś, że „stosowana w roku szkolnym 2019/2020 forma przesyłania materiału przez dziennik elektroniczny do wykonania przez ucznia w domu w mojej ocenie – po konsultacji z nauczycielami prowadzącymi zajęcia i częścią rodziców – nie umożliwiła osiągnięcia zamierzonych celów i sprowadzałyby się do przerwania prowadzenia tych zajęć na rodziców. W związku z tym uznałam, że prowadzenie zajęć w formie innej niż online będzie całkowicie nieskuteczne, więc nie podjęto prób prowadzenia zajęć poprzez przesyłanie materiałów. Spowodowałyby to tylko niepotrzebne, dodatkowe obciążenie uczniów i rodziców, zamiast udzielenia im pomocy”. (akta kontroli str. 80-81)

NIK wskazuje, że już 2.04.2020 r. Dyrektor poinformowała wszystkich nauczycieli, iż wkrótce rozpocznie się praca zdalna na platformie Teams i przesłała im link do godzinnego webinaru z korzystania z tej platformy⁷⁶. Ponieważ w odróżnieniu od zajęć przedmiotowych zajęcia korekcyjno-kompensacyjne nie były prowadzone, Szkoła nie powinna pomijać tych zajęć wśród podejmowanych pierwszych zajęć online. Tymczasem zajęć korekcyjno-kompensacyjnych do końca roku nie uruchomiono, a pierwsze zajęcia online z poszczególnych przedmiotów w 10 z 13 klas IV-VIII poprowadzono w dniach 6–12.05.2020 r. Wynika stąd, że było możliwe zorganizowanie

⁷⁶ <https://www.akademiaaplikacji.pl/webinar/webinar-2020-03-20/>

zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w maju i czerwcu 2020 r., tak samo jak zorganizowano to później w okresie kształcenia zdalnego w roku szkolnym 2020/2021. W przypadku konieczności uzupełnienia umiejętności obsługi platformy Teams po skorzystaniu z ww. webinaru, możliwe było przeszkolenie trzech nauczycieli prowadzących te zajęcia przez nauczyciela informatyki. Wreszcie kompleksowy kurs nauczania na platformie Teams udostępniony był nauczycielom od 12.05.2020 r. Ponadto nie należało z góry zakładać braku skuteczności prowadzenia zajęć przez przesyłanie materiałów i wskazówek do pracy w domu, bowiem opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej zobowiązywały także do takiego sposobu realizacji zajęć oraz w ten sposób w okresie 25.03–26.06.2020 r. realizowano kształcenie ze wszystkich przedmiotów i kształcenie specjalne (zajęcia rewalidacyjne)¹¹. Tym samym nieprowadzenie w maju i czerwcu 2020 r. zajęć korekcyjno-kompensacyjnych online oraz niepodjęcie próby prowadzenia tych zajęć w marcu i kwietniu 2020 r. poprzez przekazywanie materiałów do pracy w domu było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 62-64, 81, 104, 125)

2. Wydając uczniom 22 laptopy⁷⁷ do kształcenia na odległość w kwietniu 2020 r. Szkoła nie poinformowała rodziców, że nie mają one oprogramowania zabezpieczającego przed dostępem w Internecie do treści mogących stanowić zagrożenie prawidłowego rozwoju uczniów. Szkoła nie podjęła też działań zapewniających zainstalowanie takiego oprogramowania na 35 laptopach udostępnionych uczniom w roku szkolnym 2020/2021 r. Laptopy były użytkowane przez nich do końca obu lat szkolnych⁷⁸. Osiem objętych oględzinami NIK laptopów Szkoła otrzymała od organu prowadzącego w ramach projektu *Zdalna Szkoła – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego*⁷⁹, a dwa posiadała przed 1.09.2019 r. i przed przekazaniem uczniom były one użytkowane przez nauczycieli.⁸⁰ Zgodnie z art. 27 ustawy *Prawo oświatowe*, szkoły zapewniające uczniom dostęp do Internetu są obowiązane podejmować działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

(akta kontroli str. 223-226, 260-276)

Odnosnie laptopów otrzymanych w ramach ww. projektu, szkolny administrator sprzętu komputerowego wyjaśnił m.in.: „po odbiorze obu tur laptopów, przed wydaniem laptopów uczniom, dokończyłem instalację przygotowanych na nich systemów operacyjnych z edytorem tekstu i arkuszem kalkulacyjnym (laptopy były preinstalowane), zainstalowałem na nich przeglądarki internetowe, Teamsy (...). Szkoła nie otrzymała zaś żadnych programów zabezpieczających przed wyświetlaniem stron zagrażających prawidłowemu rozwojowi uczniów ani licencji na takie programy (...) takiego zabezpieczenia nie zakupiono i nie instalowano⁸¹. Zamiast tego otrzymałem od Pani Dyrektora polecenie jak najszybszego przygotowania w ten sposób laptopów uczniom. Po pierwszym wydaniu laptopów uczniom Szkoła nie dokonywała żadnych zmian w ich oprogramowaniu.”

Dyrektor dodała, że „Priorytetem było jak najszybsze uruchomienie nauki zdalnej. Szczególnie dużym wyzwaniem było to w marcu 2020 r. Zakładałam, że skoro laptopy są dostarczane w ramach ogólnopolskiego projektu, to zabezpieczenia powinny być już zapewnione. Szkoła nie dysponowała środkami finansowymi na zakup programów zabezpieczających. Nie poleciłam poinformowania rodziców o braku na laptopach programów zabezpieczających, gdyż rodzice i tak powinni sami nadzorować korzystanie z komputera przez dzieci. Nie występowałam do organu prowadzącego o środki na ten cel –

⁷⁷ W tym trzy laptopy użytkowane wcześniej przez nauczycieli.

⁷⁸ Były to wszystkie laptopy udostępnione uczniom.

⁷⁹ W ramach tego projektu Szkoła otrzymała ogółem 39 laptopów.

⁸⁰ Objętych oględzinami NIK 10 laptopów zostało udostępnionych uczniom do nauki zdalnej od 8.04.2020 r. (dotyczy czterech laptopów poddanych oględzinom) oraz od 24.10.2020 r. do 11.06.2021 r. (dotyczy ośmiu laptopów poddanych oględzinom).

⁸¹ Odnosnie instalowania oprogramowania, w zawartych z organem prowadzącym obu umowach przekazania laptopów stwierdzono jedynie, że Szkoła nie będzie instalowała nielegalnego oprogramowania.

kierowane do organu prowadzącego wnioski o dodatkowe środki dotyczyły innych zadań Szkoły.
(akta kontroli str. 233-238)

NIK wskazuje, że w sytuacji konieczności udostępnienia uczniom w kwietniu 2020 r. laptopów bez oprogramowania zabezpieczającego, Szkoła powinna wyraźnie poinformować o tym rodziców oraz podjąć działania w celu pozyskania środków finansowych na zapewnienie takiego oprogramowanie przed ponownym udostępnieniem uczniom laptopów w październiku 2020 r. (tymczasem – jak wyjaśniła Dyrektor – mimo braku środków Szkoła nie wystąpiła o nie do organu prowadzącego). Udostępnienie uczniom szkolnych laptopów z przeglądarkami internetowymi jest zaś elementem zapewnienia uczniom dostępu do Internetu, o którym mowa w art. 27 ustawy *Prawo oświatowe*.

(akta kontroli str. 234)

3. Od marca do czerwca 2020 r. Szkoła nie przekazała rodzicom ani uczniom pełnej informacji o bezpiecznym korzystaniu przez uczniów z sieci Internet (przekazano jedynie uczniom informację o ochronie danych osobowych). Dyrektor wyjaśniła, że „w przypadku wystąpienia problemów w bezpiecznym korzystaniu przez uczniów z Internetu, stosowne informacje były przekazywane przy okazji indywidualnych kontaktów nauczycieli z uczniami lub rodzicami. Informację w tym zakresie przekazano wszystkim uczniom we wrześniu 2020 r. na lekcjach informatyki, opublikowano ją wówczas również na stronie internetowej Szkoły i mogli się z nią zapoznać rodzice”. Zdaniem NIK Szkoła powinna przekazać takie informacje wszystkim uczniom i rodzicom już w marcu 2020 r. (akta kontroli str. 216-221)

4. Część informacji przedstawionych na stronie internetowej Szkoły była nieaktualna.

a) Przedstawiona na tej stronie oferta zajęć dodatkowych zajęciach dodatkowych dotyczyła I półrocza roku szkolnego 2019/2020. Wśród nich wymienione były zajęcia, które w związku z ograniczeniami pandemicznymi nie były organizowane co najmniej od 1.09.2020 r. Były to m.in. zajęcia zespołów ludowych *Jarzębinki* i *Jarzębinki Plus*, scholi i chóru, zajęcia artystyczne z wychowawcą, zajęcia językowe (język angielski), koła przedmiotowe (z języka angielskiego i rosyjskiego oraz matematyczne i przyrodnicze), koła zainteresowań (teatralne, wolontariatu⁸² i scrabble), a zajęcia na basenie, SKS i inne zajęcia sportowe nie były realizowane w czasie nauki zdalnej i hybrydowej. Tymczasem – jak wyjaśniła Dyrektor – zajęcia te nie są prowadzone co najmniej od 1.09.2020 r., o czym na ww. stronie internetowej nie poinformowano.

b) Na szkolnej stronie BIP zamieszczony był statut Zespołu Szkół z 30.10.2019 r., a nie było zamieszczonej ostatniej wersji statutu z 24.09.2020 r.⁸³

(akta kontroli str. 242-245)

Dyrektor wyjaśniła: „Nie poleciłam zaktualizowania tej strony, gdyż oczekiwaliśmy na realizację projektu unijnego Omnibus, którego rozpoczęcie było przesuwane z miesiąca na miesiąc. Projekt przewidywał prowadzenie licznych zajęć dodatkowych, jak np. zajęcia wyrównawcze z matematyki dla uczniów klas I-VIII, koło języka angielskiego (dla klas IV-VIII), koło przyrodnicze (dla klas II-III), koło chemiczne (dla klas VII-VIII) czy zajęcia z programowania. Ostatecznie ze względu na prowadzenie nauczania w formie zdalnej lub hybrydowej termin rozpoczęcia realizacji projektu przesunięto o rok (tj. począwszy od 1.09.2021 r.).” NIK wskazuje, że przedstawiona na oficjalnej stronie internetowej Szkoły informacja dla uczniów i rodziców powinna być aktualna, tym bardziej, że część zajęć wymienionych na stronie internetowej jest prowadzona (np. kształcenie specjalne czy zajęcia logopedyczne).

(akta kontroli str. 254-256)

⁸² Tj. Szkolne Koło Caritas.

⁸³ Aktualna wersja statutu jest zamieszczona na innej stronie internetowej Szkoły.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Podjęcie skutecznych działań w celu zabezpieczenia laptopów przeznaczonych dla uczniów przed dostępem do stron internetowych zagrażających ich prawidłowemu rozwojowi.
2. Przedstawianie aktualnych informacji na stronach internetowych Szkoły.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

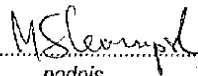
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

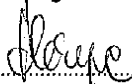
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 9 lipca 2021 r.

Kontroler:
Marek Skorupski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Agata Ciupa

.....
podpis